



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Originvm Monasticarvm Libri IV.

Le Mire, Aubert

Coloniae Agrippinae, 1620

Nicolavs Orlandinvs Libro I. Historiæ Societas Iesu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11249



NICOLAUS ORLANDINVS
*Libro 1. Historia Societatis
Iesu.*



Vre quærere quis possit; cur in tanta Religiosorū Ordinum copia, varietate, nobilitate, quibus & tāquam adminiculis sustentatur, & tanquam luminibus decoratur Ecclesia, Maiestas tamen illa, cuius spiritu totum Ecclesie corpus administratur, & regitur, nouas in ea familias, nouos ordines suscitet, & tanquam non contenta veteribus, alia ei præsidia comparet, alios denuo splendores accersat.

*Causse 4.
cur Deus
nouos Or-
dines in-
stituat.*

I. Ac mihi quidem, præter arcana eius sapientiæ consilia, quæ rationum omnium momentis longè præponderant, causæ omnino quattuor in mentem veniunt, indicandæ perpaucis. Quarū ea princeps est, vt nouæ Satanæ machinationes ac technæ nouis item suæ Maiesta-

iestatis inuentis, nouis artibus eludan-
tur.

Excogitârat inuidissimus hostis ad
extinguendum omnem cultum sacræ
Religionis, perdendamque innu-
merabilem vim animorum, vt vnuni
aliquem è monachorum numero *Lutheri
intellige.*
blandè seduceret, teterrimumque ei
suum spiritum inhalaret, per quem
toto terrarum orbe sua venena diffun-
dens, tantò certiora suæ nequitia iac-
cula figeret, quantò nequiores satel-
litem nactus esset: tantò exploratiùs
de Religione, de cæremonijs, de cœ-
nobitica ac religiosa vita actum i-
ri confideret, quantò venenata eius
proles & longo vsu cœnobij, & sin-
gulari ostentatione doctrinæ ad per-
niciem inferendam videbatur instru-
ctior. Nec deerant pernobiles in orbe
Christiano familiæ, seu Catholicæ do-
ctrinæ præsidij, seu sanctitatis splen-
dore coruscæ, quæ ad eam pestem a-
uertendam magno vsui, vti sunt, Ec-
clesiæ Catholicæ esse possent. Sed ne
versutissimi draconis astutia Dei sa-
pientiâ videretur inferior, opponendæ

fue-

* *

fuere vicissim nouis impiorum ca-
teruis nouæ piorum hominum acies,
nouis diaboli satellitibus noui *Christi*
Iesu ministri. Quorū ex locietate, tam
præter opinionem tamque opportu-
nè conflata Religio, satis indicat, &
vnde, & quorsum ea edita ac procrea-
ta sit.

II. Proxima verò nouas condendi fa-
milias caussa est, vt veterum familia-
rum studia, quæ interdum aliquid de
primis initiorum ardoribus, ipsa tem-
poris diurnitate, remittunt, noua-
rum acuantur exemplis. Sape enim,
quæ latebat inclusa virtus, æmulatio-
ne laceffita, se prodit, & quæ nullos na-
cta est æmulos, obsolescit. Vt enim,
cū ex quatuor rerum initijs pugna
& certamen exarsit, tum maximè ad
diurnitatem viget incolumitas
mundi; sic inter dicatas Deo fami-
lias vbi pia exarserit æmulatio, purif-
simus Dei cultus, & vera sanctitas
efflorescit. Quantam iam inde ab or-
tu suo Societas *Iesu*, vt de alijs taceam,
nullis dum vetustatis commendata
suffragijs, nullis illustrioribus nobili-

tata

tata factis, vbicumque vestigium po-
suit, æmulationis flammam iniecit?
Quàm multi ordines sese ad industri-
am & pristinas contentiones, nouo
inspecto ordine, reuocarunt? Quàm
multi suas curas atque vigilias cum in
excolendis perpoliendisq̃ue se ipsis,
tum in fouendis tuendisq̃ue proximis
intenderunt? Testatissima res hæc est
vel ex ipso temporum ætatumq̃ue dis-
crimine, si quis ætatem hanc cum æta-
te Patrum, & hæc tempora cum illis
temporibus comparare velit! Acce- III.
dit quòd ex ijs, quæ oriuntur, familijs,
aliæ alias, ad excolendam Domini vi-
neam, facultates & vires afferunt: nec
recens oritur disciplina, quæ non sin-
gulari aliquo officij munere Aposto-
licæ famuletur Ecclesiæ. Vt nullam
temerè, ac fortuitò, sed summa o-
mnes prouidentia ac consilio insti-
tutas, ac procreatas intelligas, si
cuiusque vires atque functiones, &
quibus quæque sit instructa, & ornata
muneribus, animaduertas. Consenta-
nea quippe destinatis vsibus Deus, ve-
lut sua dote singulas locupletat & or-

*Societatis
Iesu fun-
ctiones
propria.*

nat, singularumque operam, ad suæ vineæ culturam, pro tributis cuique muneribus & donis, adhibet: ideoque certis ætatibus ac temporibus novas creat. Societatem verò nostram ipsam quoque habere præcipui aliquid, quo ei, quam dixi, vineæ peculiarem operam locare possit, quid cunctandum est confiteri, cum id omne diuini sit muneris atque doni? Proprium est illi suas perpetuò operas, & quasi colonos, sponse voti addita, habere promptos & expeditos ad obsequium Romani Pontificis: vt quocumque ille iusserit, Euangelij causa, sine recusatione contendant. Proprium est nullo certo loco consistere, perscrutari plagas omnes, vt ingentia vndique Christo Domino animarum lucra conquirant. Proprium item toto orbe terrarum exposita gratis habere gymnasia ad instituendam non modò liberalibus disciplinis, verum etiam Christianis moribus iuuentutem. Proprium denique eius (tametsi in hoc æmulas habere iam cœpit) Christianæ legis elementa puerorum ætatulis, & imperitæ

ritæ multitudini passim tradere. Quæ
quidem omnia, & si quæ sunt alia, si se-
cum ipse quis reputet, & quanto Ec-
clesiæ bono ista gerantur, expendat; fa-
cilè sentiet, cur in tanta disciplinarum
copia alias atque alias diuina prou-
identia moliatur ac struat.

Verùm ad ipsum docendum ne illa IV.
quidem minùs efficax ratio est, quòd
augendis Religionum Ordinibus ipsa
quoque in Ecclesia varietas, quæ fons
est pulchritudinis omnis, amplificatur,
& crescit Nam vt in condendo mundo
fabricator tanti operis, vt suæ in eo ve-
stigia pulchritudinis adumbraret, & de
thesauris suis, ex illo immensitatis O-
ceano, suppeditaret aliquid, infinita-
rum eum rerum varietate distinxit: vt
ea de causa Græci, propter insignem
speciem, *κόσμος*, Latini *Lucentem* seu
Mundum nominarint: sic in Eccle-
siæ corpore, quam quotidie sibi velut
unicam sponsam exquisitiùs adornat,
& nouis quodammodo splendoribus
ad elegantiam expolit, spectabilem
quandam ex omni ordinum, ac fami-
liarum genere varietatem admiscet.

** 3

Que

Quæ tanta tamque admiranda in omni statu, ac natura varietas, non tam quia spectabilis, ac decora, quam quia peropportuna, & sæpe necessaria probatur, ab summo illo ac sapiente Opifice videtur inuenta. Quorsum enim ad capiendos humani corporis sensus tam multiplex est reperta varietas? Cur pascendis singulis singula rerum inuenta sunt genera colorum, sonorum, saporum, odorationum atque tactionum? Quorsum tot animantium species? tot locorum ac regionum, tot oppidorum tanta descriptio? Quorsum tanta in his notis vilitatisque naturis formarum generumque dissimilitudo? Num ad vniuersi dumtaxat ornatum ac voluptatem, an etiam ad multiplicem hominum usum atque opportunitatem, quorum gratia eam, quam dixi, varietatem excogitauit diuina solertia?

Nimirum naturæ hominum variæ, voluntatesque tam multa, tamque inter se distantia ac dissimilia rerum genera requirebant, vt quire aliqua minùs capitur & afficitur, ei numquam

quam in tanta varietate deesset, quod eius mulceret sensum, & velut arri-deret palato. Par in disciplinarum multitudine varietatis est ratio, quam idcirco prouidentia Dei sua in Ecclesia tam est machinata solerter, vt varijs hominum voluntatibus & ingenijs, moribus ac naturis, constitutionibus corporum, atque viribus indulgeret; nec in tanta familiarum copia deesset vniquam, quæ cuique præ ceteris probari posset, & quò suus quemque nutus ac voluntas impelleret. Argumento est, quòd multi, qui se ad certam aliquam disciplinam appulerunt, numquam se ad aliam forsitan inclinarent, nisi congruentem illam cum suis moribus inuenirent.

Quàm multi autem in hac noua minimaque familia societatem inière nobiscum, qui, nisi ea edita in lucem esset, in suis adhuc tenebris permanerent, nec vllum de Religione consilium, mentemque susciperent?

Nouarum igitur familiarum ortus in fructu diuinæ ponendus est sapientiæ, quæ & cuiusque priuati moribus

ribus

ribus sensibusque, & vniuersæ Eccle-
siæ decori ac pulchritudini, & cetera-
rum disciplinarum bono atque com-
modo, & præsentis temporum neces-
sitati opportunitatiq̄ue voluit
esse prospectum. *Hacten-*

us Orlandi-

nus.



ORI.